

Усть-Ордагай дайда баян дэлгэр юм гэжэ хэлсэдэг, энэ нютагай баяниие, нюдэ алдама уужам тала дайдыень, Худайн голой арад зоной хүндэмүүшэ зангыень нюдөөрөө үзэжэ ерэбэди. Июлиин 4-5-най үдэр Усть-Ордада Уласхоорондын «Алтаргана» наадан, тусхайлбал, буряад арадай дуунай урилдаан боложо үнгэрбэ.

«Алтаргана - 2008»

(Эхирэд-Булагад) нэгэдэхи хуурида, Бадмацырен Габанов (Аха), Балма Цымпилова (Ага), Марина Будаева (Хурамхаан), Татьяна Турлакова (Эрхүү хото) гэгшэд хоёрдохи хуурида гаража шалгарба. Могойтын районой түлөөлэгшэ Шадабай Санжидма

гурбадахи хуури эзэлбэ. Уран найханай бүлгэмэй эдэбхитэй гэшүүн үндэр наһатай Анатолий Трофимович Алексеев «Байкалфарм» микроволново пешэн бэлэг баруулба. Гурбадахи шатын шагналда хүртэһэн Соктоев Гомбожаб иигэжэ хөөрэнэ:

ДУУНАЙ УРИЛДААН ДУРЫЕМ БУЛЯАГАА

Зуу гаран дуушад жээрэб татажа, наһа наһаараа, тус-густая дүрбэн бүлэг боложо хубаарба. Хоёрдохи үдэр шэлэмэл 40 дуушад хоёрдохи турта гаража, тэмсэлээ үргэлжэлүүлбэ. Жюрийн бүридэлдэ хүндэтэ зон оролсобо: Россин Федерациин соёлой габьяата хүдэлмэриэлэгшэ В.Б. Елбаев, Монголой соёл урлигай дээдэ хургуулиин профессор Жамьянжаб, композитор Бато Бальжинмаев, Хитадай арадай алдарта дуушан, профессор Нумаа, Усть-Ордагай соёлой таһагы даагша Татьяна Галсанова болон бусад байгаа.

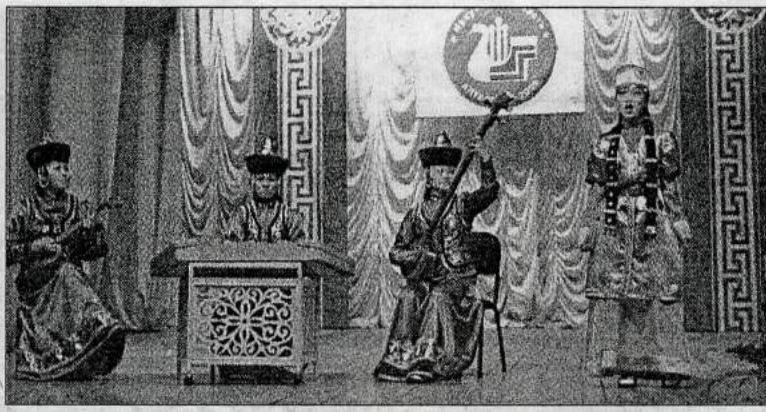

«Алтаргана» наадамнай анха түрүүн байгуулагдахандаа, арадай дуунай урилдаан гээд, молор найхан Монгол орондо эхи табигдаһан гэгшэ. Буряад дуун арад зоной ажабайдалһаа эхитэй. Алтаргана... Боро шэрхи, даруу номгон, хараһан юумэнһээ далтирхагүй, бүхэ голтой буряад арадай сэдхэл энэ ургамалтай жэшэжэ дуулаһан энэ дуун ямар сэсэн, хүнзэгэ удхатай гэгшэб. Дуун соо арадайнай түүхэ толи соо шэнги харагдана бшуу.

«Алтаргана» наадамнай анха түрүүн байгуулагдахандаа, арадай дуунай урилдаан гээд, молор найхан Монгол орондо эхи табигдаһан гэгшэ. Буряад дуун арад зоной ажабайдалһаа эхитэй. Алтаргана... Боро шэрхи, даруу номгон, хараһан юумэнһээ далтирхагүй, бүхэ голтой буряад арадай сэдхэл энэ ургамалтай жэшэжэ дуулаһан энэ дуун ямар сэсэн, хүнзэгэ удхатай гэгшэб. Дуун соо арадайнай түүхэ толи соо шэнги харагдана бшуу.

Дүшөөд жэлэй саада тээ «Алтаргана», «Зандан бүрэтэй ташуур» г.м. дуунууд тайзан дээрһээ дуулаһан хорюултай байһан, юундэб гэхэдэ, хилэ гаража, Хитад, Монгол гүрэндэ зөөжэ ошонон буряадудай дуун, англин дайсадай дуулаад ошонон дуун гээд засагай талаһаа хорюултай байһан. Хитадта, Монголдэ түрэлтэйбди гэжэ хэлэхэньшье аймшагтай саг байгаа. Тиигээд мүнөө саг найн тээшээ хубилжа, «Алтарганын» наадамна сугларбади. Хоёр үдэрэй турша соо дуунай найндэр болобо, жюри уни удаан зүбшэжэ, илагшад нэрэ соносхобо. Арбан таба наһа хүрэтэр

Гуша наһанһаа дээшэ наһатай дуушад соо Василий Кузьмин

- Улаан-Үдэ хотын 4-дэхи хургуулида хурадагби. Тоонтони Шэнэхээн нютаг юм. «Абын захяа», «Улаалзай» гэхэн дуунуудые дуулааб. Эдэ дуунуудые Нумаа багша намда заагаа хэн. Би Нумаа багшадаа баярые хүргэнэб.

Мэдээжэ поэт Владимир Петоновой түрэлэй болохо, Вероника Петонова 5-дахи классай хурагша, буряад дуунуудые хүтшэн эжы Людмила Никитична Петонова заагаа хэн гэжэ хөөрөбэ.

- Арадай дуунай урилдаанай жюридэ олон дахин хууһанби. Буряад дуугаа дууладаг үхибүүд, залуушуул олон боложо байна. Дуугаа дуулаха, хэлээ мэдэхэ гэжэ шармайнал даа. Хэдэн жэлдэ хэһэн ажал дэмы бэшэ, үрэ дүн үгэжэ байна. Бидэ наһатай зон залуу үедэ туһалха ёһотойбди. Изагуур урлигаа хүндэлжэ, дээшэнь улам дэбжээжэ, үшөө найса шармайжа, оролдожо ябагы гэжэ залуу үедэ захиха, хэлэхэ байнаб, - гээд, Нумаа багша хэлэбэ.

Гурбан томо гүрэнэй дэбисхэр дээрэ ажалуужа байһан буряадуд «Алтарганын» наадамна сугларжа, жэнхэни буряад хубсаһаа үмдэжэ, түрэл арадайнгаа дуу дуулажа уяржа, ёохороо хатаржа хүхилдэжэ, эрын гурбан наада хаража бахархажа байханда, дэмбэрэлтэй, баяр баясхалантай үйлэ хэрэг бүтэбэ гэшэ гэжэ хөөрэдэһөөр, 2010 ондо Улаан-Баатарта уулзуужабади гэжэ гар гараа бари-салдаһаар, сэдхэлээ хананги, хүхюун дорюун нютаг нютагтаа бусабади.

Намжилма БАЛЬЖИНИМАЕВА.

Р-Н.БАЗАРОВАЙ ба авторый фото-зурагуу.

«АЛТАРГАНА» НААДАНАЙ ИЛАГШАД

Эрхим журналистууд тодорюулагдаба «Алтаргана» гэхэн уласхоорондын буряад арадай фестивалиин хэмжээндэ «Алтан саг» гэхэн сурбалжалагшад материалнуудай конкурсно хабаадаха тухай 200 гаран мэдүүлгэнүүд тушаагдаһан байгаа. Россин Федерациин 18 субъектиүүдхээ, тиихэдэ Франци болон Испаниһаа энэ конкурсно хабаадаха мэдүүлгэнүүд ороһон байна.

Эрхим теле-ба видеоматериал гэхэн номинацияр: 1-дэхи хуури - «Чингис хаанай орон нютагта», авторын- Нагнайд Ордж. (Монгол орон); 2-дохи хуури - «Алтаргана» программа, «АИСТ» телекомпани; 3-дахи хуури - «Мүнхэ-Зула» программа, Буряадай ГТРК, (Улаан-Үдэ).

Эрхим радиоматериал гэхэн номинацияр: 1-дэхи хуури - Наталья Сульимова, «Алтарганада зориулда» программа, Буряадай ГТРК (Улаан-Үдэ); 2-дохи хуури - Татьяна Тихонова, ГТРК (Эрхүү); 3-дахи хуури - Цырегма Сампилова «Эхэнэрнүүдэй дабагдашагүй хуби заяан», Ага хууриндахи ВГТРК-тай «Чита» гэхэн территориальна таһагай филиал.

Эрхим хэлбэлэй материал гэхэн номинацияр: 1-дэхи хуури - Аксана Олифир, «Иркутянка» сонин; 2-дохи хуури - «Алтаргана» сэтгүүл, Буряад орон, ахамад редакторын Людмила Шимарева; 3-дахи хуури - Саяна Аюшиева, «Аргументы и факты - Забайкалье» (Шэтэ).